

ΗΑΙΜ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 9ης Φεβρουαρίου 1994 *

Στην υπόθεση C-319/92,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Bundessozialgericht προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Salomone Haim

και

Kassenzahnärztliche Vereinigung Nordrhein,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 20 της οδηγίας 78/686/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Ιουλίου 1978, περί της αμοιβαίας αναγνώρισης των διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων του οδοντιάτρου και περί των μέτρων προς διευκόλυνση της πραγματικής ασκήσεως του δικαιώματος εγκαταστάσεως και του δικαιώματος της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/003, σ. 12), και, επικουρικά, του άρθρου 52 της Συνθήκης ΕΟΚ,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους O. Due, Πρόεδρο, M. Díez de Velasco, D. A. O. Edward (εισηγητή), προέδρους τμήματος, K. N. Κακούρη, R. Joliet, F. A. Schockweiler και M. Zuleeg, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Darmon
γραμματέας: H. von Holstein, βοηθός γραμματέας,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- ο Salomone Haim, εκπροσωπούμενος από τον Dietrich Ehle, δικηγόρο Κολωνίας,
- η Kassenzahnärztliche Vereinigung Nordrhein, εκπροσωπούμενη από τον Peter Scholich, δικηγόρο Κολωνίας,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον Jürgen Grunwald, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις του Salomone Haim και της Επιτροπής κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 6ης Οκτωβρίου 1993,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 17ης Νοεμβρίου 1993,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με Διάταξη της 20ής Μαΐου 1992, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 28 Ιουλίου 1992, το γερμανικό Bundessozialgericht υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, τρία προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 20 της οδηγίας 78/686/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Ιουλίου 1978, περί της αμοιβαίας αναγνώρισης των διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων του οδοντιάτρου και περί των μέτρων προς διευκόλυνση της πραγματικής ασκήσεως του δικαιώματος εγκαταστάσεως και του δικαιώματος της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/003, σ. 12), και, επικουρικά, του άρθρου 52 της Συνθήκης ΕΟΚ.
- 2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του Salomone Haim και Kassenzahnärztliche Vereinigung Nordrhein (επαγγελματική ένωση των οδοντιάτρων που είναι συμβεβλημένοι με τα ασφαλιστικά ταμεία της Βόρειας Ρηνανίας, στο εξής: KVN), όσον αφορά την άρνηση της εν λόγω ενώσεως να εγγράψει τον προσφεύγοντα στον γερμανικό πίνακα των συμβεβλημένων με ασφαλιστικά ταμεία οδοντιάτρων.
- 3 Σκοπός της οδηγίας 78/686 είναι η αμοιβαία αναγνώριση από τα κράτη μέλη των διπλωμάτων οδοντιατρικής, τα οποία απαριθμούνται περιοριστικά στο άρθρο 3 και χορηγούνται από τα κράτη αυτά. Ο συντονισμός των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν τη δραστηριότητα του οδοντιάτρου αποτελεί αντικείμενο της οδηγίας 78/687/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Ιουλίου 1978 (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/003, σ. 21). Κατά το άρθρο 2 της οδηγίας 78/686, τα χορηγούμενα εντός ενός κράτους μέλους διπλώματα, τα οποία ικανοποιούν τις ελάχιστες προϋποθέσεις θεωρητικής και πρακτικής διδασκαλίας που καθορίζονται από την οδηγία 78/687, αναγνωρίζονται αυτομάτως στα άλλα κράτη μέλη.
- 4 Κατά το άρθρο 20 της οδηγίας 78/686,

«τα κράτη μέλη, τα οποία απαιτούν από τους δικούς τους υπηκόους την πραγματοποίηση προπαρασκευαστικής ασκήσεως προκειμένου να αποκτήσουν

τη δυνατότητα να συμβάλλονται ως οδοντίατροι ασφαλιστικού ταμείου, δύνανται να επιβάλλουν για μια περίοδο οκτώ ετών από της κοινοποίησης της παρούσης οδηγίας την ίδια υποχρέωση στους υπηκόους των άλλων κρατών μελών. Η διάρκεια της πρακτικής ασκήσεως πάντως δεν δύναται να υπερβαίνει τους έξι μήνες».

- 5 Η τελευταία αυτή διάταξη μεταφέρθηκε στο γερμανικό δίκαιο με το άρθρο 3 της Zulassungsverordnung für Kassenzahnärzte (κανονιστική απόφαση περί προσβάσεως στην άσκηση της οδοντιατρικής από συμβεβλημένους με ασφαλιστικά ταμεία οδοντιάτρους, στο εξής: γερμανική ρύθμιση), που ορίζει ότι η εγγραφή στον πίνακα των συμβεβλημένων με ασφαλιστικό ταμείο οδοντιάτρων εξαρτάται, αφενός, από την αναγνώριση της ιδιότητας του οδοντιάτρου και, αφετέρου, από την πραγματοποίηση προπαρασκευαστικής ασκήσεως διάρκειας δύο ετών. Ωστόσο, οι οδοντίατροι οι οποίοι έχουν αποκτήσει δίπλωμα αναγνωριζόμενο κατά το κοινοτικό δίκαιο σε άλλο κράτος μέλος και οι οποίοι ζητούν τη σχετική εγγραφή μετά τις 30 Ιουνίου 1986 απαλλάσσονται από την προϋπόθεση πραγματοποίησης προπαρασκευαστικής ασκήσεως. Για όσους υπέβαλαν την αίτησή τους πριν από την ημερομηνία αυτή η διάρκεια της προπαρασκευαστικής ασκήσεως είναι έξι μήνες.
- 6 Ο Haim είναι ιταλός υπήκοος, κάτοχος διπλώματος οδοντιατρικής χορηγηθέντος το 1946 από το Πανεπιστήμιο της Κωνσταντινουπόλεως στην Τουρκία. Στις 18 Σεπτεμβρίου 1981 πέτυχε την εκ μέρους του Regierungspräsident του Amsberg αναγνώριση της ιδιότητας του οδοντιάτρου στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, πράγμα το οποίο του παρέσχε τη δυνατότητα να ασκήσει εκεί το επάγγελμά του ως ελεύθερος επαγγελματίας.
- 7 Το 1982 το τουρκικό δίπλωμα του Haim αναγνωρίστηκε από τον Βέλγο Υπουργό Εθνικής Παιδείας ως ισότιμο προς το «νόμιμο βελγικό πτυχίο οδοντιατρικής». Με βάση την αναγνώριση αυτής της ισοτιμίας, ο Haim εργάστηκε στις Βρυξέλλες επί οκτώ έτη ως συμβεβλημένος με ασφαλιστικό ταμείο οδοντίατρος.
- 8 Το 1988, ο Haim ζήτησε από την KVN την εγγραφή του στον πίνακα των οδοντιάτρων για να μπορέσει να συμβληθεί με ασφαλιστικό ταμείο. Στις 10 Αυγούστου 1988, η KVN αρνήθηκε την εγγραφή αυτή με την αιτιολογία ότι ο Haim δεν είχε πραγματοποιήσει την απαιτούμενη από τη γερμανική ρύθμιση προπαρασκευαστική άσκηση των δύο ετών. Η προσφυγή την οποία άσκησε

κατά της απόφασης αυτής απορρίφθηκε διαδοχικά από το Sozialgericht Düsseldorf στις 28 Μαρτίου 1988, και από το Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen στις 24 Οκτωβρίου 1990.

9. Κατόπιν ο Haim άσκησε αναίρεση ενώπιον του Bundessozialgericht, ζητώντας να αναγνωρισθεί ότι, κατ' εφαρμογή του άρθρου 20 της οδηγίας του άρθρου 78/686, απαλλάσσεται της υποχρέωσης να πραγματοποιήσει την προβλεπόμενη από τη γερμανική ρύθμιση προπαρασκευαστική άσκηση των δύο ετών. Λόγω αμφιβολιών ως προς την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου, το Bundessozialgericht αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1. Πρέπει το άρθρο 20 της οδηγίας του Συμβουλίου, της 25ης Ιουλίου 1978, περί της αμοιβαίας αναγνώρισης διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων του οδοντιάτρου και περί των μέτρων προς διευκόλυνση της πραγματικής ασκήσεως του δικαιώματος εγκαταστάσεως και του δικαιώματος της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών (οδηγία 78/686/ΕΟΚ — ΕΕ ειδ. έκδ. 05/003, σ. 12), να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι τα κράτη μέλη που απαιτούν από τους δικούς τους υπηκόους, για την άσκηση της οδοντιατρικής όντας παράλληλα συμβεβλημένοι με ασφαλιστικό ταμείο, την πραγματοποίηση προπαρασκευαστικής ασκήσεως, δεν μπορούν, μετά το 1986, να απαιτούν κάτι τέτοιο από τους υπηκόους των λοιπών κρατών μελών, όταν σε αυτούς έχει ήδη επιτραπεί η άσκηση επαγγέλματος στο κράτος εγκαταστάσεως, κατά το εσωτερικό του δίκαιο, ακόμη και όταν δεν είναι κάτοχοι κανενός από τα πιστοποιητικά που πρέπει να αναγνωρίζονται κατά τις οδηγίες;
2. Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως, προκύπτει από την ανωτέρω διάταξη σχετική αξίωση χωρίς πραγματοποίηση προπαρασκευαστικής ασκήσεως, τουλάχιστον για τους υπηκόους άλλων κρατών μελών, κατόχων διπλώματος τρίτου κράτους, το οποίο αναγνωρίζεται από άλλο κράτος μέλος ως ισότιμο προς δίπλωμα που κτήθηκε σύμφωνα με τις νομοθετικές διατάξεις του κατά την έννοια των οδηγιών;
3. Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως, μπορεί κατά το άρθρο 52 της Συνθήκης ΕΟΚ να μην επιτραπεί, λόγω μη πραγματοποίησεως της απαιτουμένης προπαρασκευαστικής ασκήσεως, η πρόσβαση στην άσκηση της οδοντιατρικής στο πλαίσιο συμβάσεως με ασφαλιστικό ταμείο σε

υπήκοο άλλου κράτους μέλους, κάτοχο διπλώματος το οποίο δεν καλύπτεται από την οδηγία, ο οποίος όμως ασκεί νομίμως το επάγγελμά του σε άλλο κράτος μέλος, όπως και στο κράτος εγκαταστάσεως, χωρίς να εξεταστεί αν η μέχρι σήμερα επαγγελματική πείρα του μπορεί να θεωρηθεί ότι ικανοποιεί πλήρως ή μερικώς αυτή την προϋπόθεση;»

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 10 Με το πρώτο του ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ερωτά στην ουσία αν το άρθρο 20 της οδηγίας 78/686 εμποδίζει ένα κράτος μέλος να επιβάλει σε οδοντίατρο, υπήκοο άλλου κράτους μέλους, ο οποίος δεν κατέχει κανέναν από τους απαριθμούμενους στο άρθρο 3 της οδηγίας αυτής τίτλο, την πραγματοποίηση προπαρασκευαστικής ασκήσεως για να μπορέσει να συμβληθεί με ασφαλιστικό ταμείο, ενώ αυτός δικαιούται να ασκεί το επάγγελμά του στο έδαφος του πρώτου κράτους.
- 11 Για να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό η προαναφερθείσα διάταξη πρέπει να εξετασθεί σε συσχετισμό με το νομοθετικό πλαίσιο στο οποίο αυτή εντάσσεται.
- 12 Το άρθρο 20 αποτελεί μέρος του κεφαλαίου το οποίο περιλαμβάνει τις τελικές διατάξεις της οδηγίας 78/686 και αναφέρεται αποκλειστικά στην ειδική περίπτωση των συμβάσεων που συνάπτονται μεταξύ των οδοντιάτρων και των ασφαλιστικών ταμείων. Η προβλεπόμενη στο άρθρο 20 απαγόρευση επιβολής της υποχρεώσεως πραγματοποίησεως ασκήσεως στους κοινοτικούς υπηκόους μετά τις 30 Ιουνίου 1986 εξηγείται από το γεγονός ότι τα διπλώματα των υπηκόων των κρατών μελών, όπως αυτά απαριθμούνται στο άρθρο 3 της οδηγίας 78/686, παρέχουν, μετά τη λήξη της οκταετούς περιόδου που αρχίζει από της κοινοποίησεως της οδηγίας, όλα τα εχέγγυα όσον αφορά τις προϋποθέσεις σχετικά με την εκπαίδευση των κατόχων των διπλωμάτων αυτών.

- 13 Αντίθετα, κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής, το άρθρο 20, λαμβάνοντας ως αφετηρία το γεγονός ότι δεν υπάρχουν ακόμα εγγυήσεις απορρέουσες από τις προϋποθέσεις θεωρητικής και πρακτικής εκπαίδευσης τις οποίες θέτει η οδηγία 78/687, αναγνωρίζει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να επιβάλλουν την υποχρέωση πραγματοποίησης προπαρασκευαστικής ασκήσεως μέγιστης διάρκειας έξι μηνών, εφόσον εξακολουθούν να επιβάλλουν την προϋπόθεση αυτή στους δικούς τους υπηκόους.
- 14 Ο Haim υποστηρίζει ότι, επειδή είναι υπήκοος κράτους μέλους και επειδή έλαβε την άδεια να ασκεί την οδοντιατρική στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, δεν υποχρεούται να πραγματοποιήσει την προβλεπόμενη από τη διάταξη αυτή πρακτική άσκηση. Κατ' αυτόν δεν έχει σημασία το γεγονός ότι σπούδασε σε τρίτο κράτος.
- 15 Ο ισχυρισμός αυτός δεν μπορεί να γίνει δεκτός.
- 16 Συγκεκριμένα, εάν αρκούσε, για την απαλλαγή από την υποχρέωση πραγματοποίησης προπαρασκευαστικής ασκήσεως, η ιδιότητα του υπηκόου κράτους μέλους και η άσκηση του επαγγέλματος σε κράτος της Κοινότητας για ορισμένο χρόνο, χωρίς να απαιτείται καμία πρόσθετη προϋπόθεση όσον αφορά την εκπαίδευση, η οδηγία 78/686 δεν θα καθιέρωνε διάκριση μεταξύ των κοινοτικών υπηκόων που ζητούν να συμβληθούν με ασφαλιστικό ταμείο πριν από την λήξη της οκταετούς περιόδου από της κοινοποίησης της οδηγίας και εκείνων που ζητούν να συμβληθούν με ταμεία μετά την περίοδο αυτή. Όμως, το άρθρο 20 βασίζεται ακριβώς σ' αυτή τη διάκριση, πράγμα το οποίο βρίσκεται σε απόλυτη συμφωνία προς το σύστημα των οδηγιών 78/686 και 78/687.
- 17 Συνεπώς, το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 20 είναι το ίδιο με εκείνο της οδηγίας στην οποία εντάσσεται, το άρθρο δε αυτό αφορά μόνον τους κατόχους των διπλωμάτων που χορηγούνται από τα κράτη μέλη.

- 18 Επομένως, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 20 δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να επιβάλλουν σε υπηκόους άλλων κρατών μελών, οι οποίοι δεν έχουν κάποιο από τα απαριθμούμενα στο άρθρο 3 της οδηγίας αυτής διπλώματα, την υποχρέωση πραγματοποιήσεως προπαρασκευαστικής ασκήσεως για την παροχή στους οδοντιάτρους της δυνατότητας συνάψεως συμβάσεως με ασφαλιστικό ταμείο, ενώ επιτρέπεται στα άτομα αυτά να ασκούν το επάγγελμά τους στο έδαφος του πρώτου κράτους.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

- 19 Με το δεύτερο ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν το άρθρο 20 της οδηγίας 78/686 απαλλάσσει από την υποχρέωση πραγματοποιήσεως προπαρασκευαστικής ασκήσεως τον υπήκοο κράτους μέλους ο οποίος κατέχει δίπλωμα χορηγηθέν από τρίτο κράτος, όταν το δίπλωμα αυτό αναγνωρίστηκε από άλλο κράτος μέλος ως ισότιμο προς δίπλωμα απαριθμούμενο στο άρθρο 3 της οδηγίας.
- 20 Για να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό πρέπει να υπομνησθεί το άρθρο 1, παράγραφος 4, της οδηγίας 78/687, που ορίζει ότι η οδηγία αυτή

«δεν θίγει με κανένα τρόπο την ευχέρεια των κρατών μελών να επιτρέπουν στην επικράτειά τους, σύμφωνα με τη νομοθεσία τους, την ανάληψη και την άσκηση των δραστηριοτήτων του οδοντιάτρου στους κατόχους διπλωμάτων, πιστοποιητικών ή άλλων τίτλων που δεν έχουν αποκτηθεί σε ένα κράτος μέλος».

- 21 Από τη διάταξη αυτή προκύπτει, όπως δέχθηκε το Δικαστήριο με την εκδοθείσα την ίδια ημέρα με την παρούσα απόφαση C-154/93, Tawil-Albertini, Συλλογή 1994, σ. I-451, σκέψη 13), ότι η εκ μέρους κράτους μέλους αναγνώριση τίτλων χορηγούμενων από τρίτα κράτη δεν επηρεάζει τα άλλα κράτη μέλη, έστω και αν η ισοτιμία των τίτλων αυτών αναγνωρίζεται σε ένα ή περισσότερα κράτη μέλη.

- 22 Επομένως, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 20 της οδηγίας 78/686 δεν απαλλάσσει από την υποχρέωση πραγματοποίησης προπαρασκευαστικής ασκήσεως τους υπηκόους κράτους μέλους που κατέχουν δίπλωμα χορηγηθέν από τρίτο κράτος, όταν το δίπλωμα αυτό αναγνωρίστηκε από άλλο κράτος μέλος ως ισότιμο προς δίπλωμα απαριθμούμενο στο άρθρο 3 της οδηγίας.

Επί του τρίτου ερωτήματος

- 23 Με το τρίτο ερώτημά του το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν το άρθρο 52 της Συνθήκης παρέχει τη δυνατότητα στις αρμόδιες αρχές κράτους μέλους να αρνούνται σε οδοντίατρο, υπήκοο άλλου κράτους μέλους, τη δυνατότητα συνάψεως συμβάσεως με ασφαλιστικό ταμείο όταν αυτός δεν έχει κάποιο δίπλωμα από τα απαριθμούμενα στο άρθρο 3 της οδηγίας 78/686, αλλά δικαιούται να ασκεί, και έχει πράγματι ασκήσει, το επάγγελμά του τόσο στο πρώτο όσο και στο δεύτερο κράτος μέλος, με την αιτιολογία ότι δεν πραγματοποίησε την απαιτούμενη από τη νομοθεσία του πρώτου κράτους προπαρασκευαστική άσκηση, χωρίς να εξετάζουν αν η προϋπόθεση αυτή μπορεί να θεωρηθεί ότι πληρούται πλήρως ή μερικώς με βάση την κτηθείσα επαγγελματική πείρα.
- 24 Το άρθρο 52 της Συνθήκης σκοπεί στην κατάργηση των περιορισμών της ελευθερίας εγκαταστάσεως των υπηκόων κράτους μέλους στο έδαφος άλλου κράτους μέλους.
- 25 Περιπτώσεις όπως η προκειμένη, στην οποία κοινοτικός υπήκοος κάνει χρήση της βασιζόμενης στη Συνθήκη ελευθερίας εγκαταστάσεως σε κράτος μέλος εκτός εκείνου του οποίου έχει την ιθαγένεια, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της διατάξεως αυτής.
- 26 Όπως έχει ήδη αποφανθεί το Δικαστήριο με την απόφαση της 7ης Μαΐου 1991, C-340/89, Βλασσοπούλου (Συλλογή 1991, σ. I-2357, σκέψη 15), εθνικές

προϋποθέσεις ως προς τα απαιτούμενα προσόντα, ακόμη και αν εφαρμόζονται χωρίς διάκριση λόγω ιθαγενείας, είναι δυνατό να έχουν ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση της ασκήσεως, από τους υπηκόους των άλλων κρατών μελών, του δικαιώματος εγκαταστάσεως που τους εξασφαλίζει το άρθρο 52 της Συνθήκης. Αυτό μπορεί να συμβαίνει στην περίπτωση που οι σχετικοί εθνικοί κανόνες δεν λαμβάνουν υπόψη τις γνώσεις και τα προσόντα που ο ενδιαφερόμενος έχει ήδη αποκτήσει σε άλλο κράτος μέλος.

- 27 Με την ίδια απόφαση (σκέψη 16), το Δικαστήριο έχει επίσης αποφανθεί ότι το κράτος μέλος, στο οποίο υποβάλλεται αίτηση χορηγήσεως αδειάς για την άσκηση επαγγέλματος στο οποίο η πρόσβαση εξαρτάται, κατά την εθνική νομοθεσία, από την κατοχή διπλώματος ή την επαγγελματική κατάρτιση, οφείλει να λαμβάνει υπόψη τα διπλώματα, πιστοποιητικά και άλλους τίτλους που έχει αποκτήσει ο ενδιαφερόμενος με σκοπό την άσκηση του ιδίου επαγγέλματος σε άλλο κράτος μέλος και να προβαίνει σε συγκριτική εξέταση των ικανοτήτων που πιστοποιούνται με τα διπλώματα αυτά και των γνώσεων και προσόντων που απαιτούνται από τις εθνικές διατάξεις.
- 28 Κατ' εφαρμογή της ίδιας αρχής, πρέπει να γίνει δεκτό εν προκειμένω ότι, προς εξακρίβωση του αν πληρούνται η επιβαλλόμενη από την εθνική κανονιστική ρύθμιση υποχρέωση πραγματοποιήσεως πρακτικής ασκήσεως, οι αρμόδιες εθνικές αρχές οφείλουν να λάβουν υπόψη την επαγγελματική πείρα του προσφεύγοντος της κυρίας δίκης, περιλαμβανομένης εκείνης την οποία απέκτησε ως συμβεβλημένος με ασφαλιστικό ταμείο οδοντίατρος σε άλλο κράτος μέλος.
- 29 Επομένως, στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 52 της Συνθήκης δεν επιτρέπει στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών να αρνούνται σε οδοντίατρο, υπήκοο άλλου κράτους μέλους, την άσκηση του επαγγέλματός του στο πλαίσιο συμβάσεως με ασφαλιστικό ταμείο όταν αυτός δεν έχει κανένα από τα απαριθμούμενα στο άρθρο 3 της οδηγίας 78/686 διπλώματα, αλλά έλαβε άδεια ασκήσεως του επαγγέλματός του και άσκησε πράγματι το επάγγελμα αυτό, τόσο στο πρώτο όσο και στο δεύτερο κράτος μέλος, με την αιτιολογία ότι δεν πραγματοποίησε την απαιτούμενη από τη νομοθεσία του πρώτου κράτους προπαρασκευαστική άσκηση χωρίς να εξακριβώνουν αν και σε ποιο βαθμό η πείρα που αποδεικνύει ήδη ο ενδιαφερόμενος αντιστοιχεί προς την απαιτούμενη από τη νομοθεσία αυτή.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 30 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που υπέβαλε παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κυρίας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπόδιοντος, που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε το Bundessozialgericht, με Διάταξη της 20ής Μαΐου 1992, αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 20 της οδηγίας 78/686/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Ιουλίου 1978, περί της αμοιβαίας αναγνώρισης των διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων του οδοντίατρου και περί των μέτρων προς διευκόλυνση της πραγματικής ασκήσεως του δικαιώματος εγκαταστάσεως και του δικαιώματος της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να επιβάλλουν σε υπηκόους άλλων κρατών μελών, οι οποίοι δεν έχουν κάποιο από τα απαριθμούμενα στο άρθρο 3 της οδηγίας αυτής διπλώματα, την υποχρέωση πραγματοποίησεως προπαρασκευαστικής ασκήσεως για την παροχή στους οδοντιάτρους της δυνατότητας συνάψεως συμβάσεως με ασφαλιστικό ταμείο, ενώ επιτρέπεται στα άτομα αυτά να ασκούν το επάγγελμά τους στο έδαφος του πρώτου κράτους.
- 2) Το άρθρο 20 της οδηγίας 78/686/ΕΟΚ δεν απαλλάσσει από την υποχρέωση πραγματοποίησεως προπαρασκευαστικής ασκήσεως τους υπηκόους κρατους μέλους που κατέχουν δίπλωμα χορηγηθέν από τρίτο κράτος, όταν το δίπλωμα αυτό αναγνωρίστηκε από άλλο κράτος μέλος ως ισότιμο προς δίπλωμα απαριθμούμενο στο άρθρο 3 της οδηγίας.
- 3) Το άρθρο 52 της Συνθήκης δεν επιτρέπει στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών να αρνούνται σε οδοντίατρο, υπήκοο άλλου κράτους μέλους, την

άσκηση του επαγγέλματός του στο πλαίσιο συμβάσεως με ασφαλιστικό ταμείο όταν αυτός δεν έχει κανένα από τα απαριθμούμενα στο άρθρο 3 της οδηγίας 78/686/ΕΟΚ διπλώματα, αλλά έλαβε άδεια ασκήσεως του επαγγέλματός του και άσκησε πράγματι το επάγγελμα αυτό, τόσο στο πρώτο όσο και στο δεύτερο κράτος μέλος, με την αιτιολογία ότι δεν πραγματοποίησε την απαιτούμενη από τη νομοθεσία του πρώτου κράτους προπαρασκευαστική άσκηση χωρίς να εξακριβώνουν αν και σε ποιο βαθμό η πείρα που αποδεικνύει ήδη ο ενδιαφερόμενος αντιστοιχεί προς την απαιτούμενη από τη νομοθεσία αυτή.

Due

Díez de Velasco

Edward

Κακούρης

Joliet

Schockweiler

Zuleeg

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 9 Φεβρουαρίου 1994.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

J.-G. Giraud

O. Due